

Тема уроку: Екологічні проблеми України наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи.

Мета уроку:

- характеризувати стан навколишнього середовища України на сучасному етапі, визначити суть проблеми охорони довкілля в Україні;
- розвивати вміння називати глобальні екологічні небезпеки в Україні та пропонувати шляхи їх подолання;
- розвивати в учнів увагу, логічне мислення, вміння аналізувати, висловлювати власні судження, працювати з джерелами інформації;
- удосконалювати уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- виховувати загальнолюдські ціннісні орієнтації.

Тип уроку: повідомлення нових знань, формування (розвиток) умінь і навичок.

Вид уроку. Практичне заняття.

Навчально-методичне забезпечення:

1. Пометун О. І. Історія України : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. : (рівень стандарту, акад. рівень) / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. – К. : Освіта, 2011. – 336 с. : іл.
2. Довідник з історії України (А–Я) : посібн. для серед. загальноосв. навч. закл. / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид., доопр. і доповн. – К. : Генеза, 2001. – 1136 с.
3. Мультимедійна презентація, ноутбук, проектор.

Основні поняття і терміни: «екологічні проблеми».

Очікувані результати:

По завершенню уроку учні зможуть:

- використовувати карту як джерело інформації про екологічні проблеми України;

- порівнювати, аналізувати, робити аргументовані висновки щодо екологічної ситуації в Україні;
- визначати причини і наслідки екологічних проблем України;
- висловлювати власні судження про шляхи розв'язання екологічних проблем.

Хід уроку:

I. Організаційний момент.

II. Активізація пізнавальної діяльності учнів.

Постановка перед учнями проблемного завдання:

- Як ви вважаєте, в який спосіб можна сьогодні схарактеризувати взаємини між людиною і природою – посилення чи послаблення залежності людини від навколишнього середовища?

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми, мети, визначення завдань та очікуваних результатів уроку.

IV. Практична робота.

Робота з поняттям «екологічна проблема».

Екологічна проблема — це зміна природного середовища в результаті антропогенних дій, що веде до порушення структури і функціонування природних систем (ландшафтів) і призводить до негативних соціальних, економічних та інших наслідків.

Завдання:

- Які антропогенні дії маються на увазі?
- Які зміни природного середовища відбуваються в результаті цих змін?
- Які негативні наслідки можуть наставати?

Визначення основних екологічних проблем України.

Перегляд відео фрагменту [Екологічна ситуація в Україні.mp4](#)

Робота з картою «Сумарна забрудненість природного середовища»:

Завдання:

- На основі карти дайте оцінку ступеню забрудненості території України.

Перегляд відео фрагменту [5 екологічних проблем України.mp4](#)

Забруднення питної води.

Факти:

- Кожен житель Землі в середньому споживає 1 780 літрів на добу.
- Проте для задоволення фізіологічних потреб достатньо 2,5 літра на день.

Без води неможливе існування біосфери, життя на Землі.

- Людина на 80 % складається з води.

Завдання:

- Проаналізуйте вказані факти та визначте, чому, на вашу думку, проблема забруднення питної води є такою актуальною?
- В чому небезпека забруднення водних ресурсів?
- На основі карти «Екологічна ситуація та стан питних вод в Україні» дайте оцінку стану питної води в Україні.
- На основі карти-схеми якості поверхневих вод дайте оцінку стану якості поверхневих вод України.

Забруднення повітря.

Фактори, що завдають найбільшої шкоди довкіллю:

- транспорт (основний забруднювач повітря, водойм і ґрунтів);
- промисловість (застаріле та неефективне оснащення, зокрема на 1 од. продукції витрачається у 4 рази води більше, ніж у західноєвропейських країнах);
- енергетика (у першу чергу від ТЕС);
- сільське господарство.

Завдання:

- Оцініть фактори, що завдають найбільшої шкоди довкіллю.
- На основі карти «Мапа екологічних негараздів України» визначте основні райони екологічних негараздів України.

Побутові відходи.

Перегляд відео фрагменту [Екологічна катастрофа чи геноцид в Україні. 1 3.mp4](#)

Завдання:

- Проаналізуйте факти та дайте відповіді на запитання:

Період розкладання матеріалів:

- *папір – 2 – 3 роки;*
- *тканина – 2 – 3 роки;*
- *дерево – кілька десятків років;*
- *консервна банка – 90 років;*
- *поліетиленовий пакет – 200 років;*
- *пластмаса – 500 років;*
- *скло – 1000 років.*
- Які існують засоби боротьби зі сміттям?
- Чим небезпечні звалища?
- Проаналізуйте схему «Стан відходів в Україні» та зробіть висновки про стан боротьби з відходами в нашій країні.

Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи.

Завдання:

- Проаналізуйте текст та дайте відповідь на запитання:
«Найголовнішою екологічною проблемою для України залишаються негативні наслідки катастрофи на Чорнобильській АЕС — наймасштабнішої техногенної катастрофи в історії людства. Зазнали радіоактивного забруднення 5 млн га (у тому числі 3,5 млн га сільськогосподарських угідь). Тому подолання її наслідків важким тягарем лягло на плечі відродженої Української держави. За роки незалежності на вирішення чорнобильських проблем було витрачено суму, що становить майже 5 млрд дол. США. І нині витрати на подолання наслідків аварії залишаються вагомим статтею витрат бюджету. Значна частина цих коштів використовується на виплати компенсацій і надання пільг тим, хто постраждав через катастрофу на ЧАЕС.

Найболючішою проблемою є погіршення стану здоров'я населення. За даними медиків, до числа людей з погіршеним станом здоров'я внаслідок катастрофи на ЧАЕС належить 3 млн 331 тис. осіб, у тому числі 1,5 млн дітей. Зростає також кількість інвалідностей, пов'язаних із наслідками катастрофи».

- Чому, на вашу думку, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи залишається найголовнішою проблемою?

- На основі карти «Радіаційний ризик» дайте оцінку радіаційним ризикам України.
- Що, на вашу думку, потрібно зробити, щоб подолати екологічні проблеми в нашій країні?

Опрацюйте витяг з документа (с.302 підручника) та визначте:

- Що покладено в основу визначення пріоритетів охорони природи?
- Чи є даний документ актуальним для України і на початку ХХІ століття? Чому?
- Які доповнення ви б зробили до цього документа з урахуванням реалій останнього часу?

V. Узагальнення та систематизація знань.

Працюємо разом:

- Як ви вважаєте, у який спосіб сьогодні можна охарактеризувати взаємини між людиною і природою – посилення чи послаблення залежності людини від навколишнього середовища?
- Які основні екологічні проблеми можна виділити в житті сучасної України?
- Які шляхи подолання екологічних проблем України?
- Що особисто ви можете зробити для охорони довкілля?

Закінчить речення:

- Сьогодні на уроці я навчився (навчилася)....,тепер я знаю, що...

VI. Домашнє завдання.

Повторити вивчений матеріал, підготуватися до уроку узагальнення.